

ІМІТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті розкриваються ігрові технології підготовки студентів к творчеській професійній діяльності; показується перевага імітаційно-ігрового навчання в активізації навчальної роботи і розвитку творчеських здібностей майбутніх педагогів.

This article deals with playing technologies in students' preparing to their professional activity. The author shows the advantage of imitative-playing teaching in activization of training work and development of creative abilities of teachers to come.

Наближення сучасної школи до системи, яка здатна саморозвиватися, можливо лише в умовах творчої, професійної діяльності вчителя, при високому рівні його готовності до творчого рішення педагогічних задач.

Дослідження педагогів і психологів останніх років підтверджують тезу про те, що ефективність педагогічної діяльності ґрунтується на рефлексивній взаємодії вчителя й учнів при керівній ролі педагога. У зв'язку з цим цілком обґрунтована нова парадигма проблемно-орієнтованого професіоналізму, що забезпечує становлення творчої особистості, що вмiє не тільки ставити та не стандартно вирішувати навчально-виховні задачі, але і прилучати до їх рішення учнів.

Створення необхідних умов для підготовки майбутнього вчителя з достатнім і високим рівнем проблемно-орієнтованого професіоналізму, розвитку творчого потенціалу його особистості неможливо без зміни підходів до

організації навчання, упровадження нових технологій вузівського процесу.

Головне в навчанні сучасних педагогів – це створення умов для підвищення рівня їхньої готовності до конкретної професійної діяльності, формування в них здатності до постановки соціально значимих педагогічних проблем, які впливають з реальних професійно-педагогічних ситуацій. Засобом досягнення цих задач є реальна учбово-пізнавальна діяльність студентів, максимально наближена до реальних педагогічних ситуацій.

Навчальна діяльність у вищій педагогічній школі повинна бути організована таким чином, щоб студенти були в змозі не тільки опановувати потоками інформації, виробляти і закріплювати знання й уміння, перетворюючи їх в інструмент практичної дії, але і діяти в професійних ситуаціях, здійснюючи пошук способів творчого вирішення учбово-пізнавальних задач, які поставлені перед ними. Зміна позиції студента в навчальному процесі, коли він не тільки здобуває знання, але й активно діє в професійних ситуаціях неможлива без реалізації змістовно-процесуального підходу і моделювання імітаційно-ігрових ситуацій на навчальних заняттях. Моделювання імітаційно-ігрових ситуацій у навчальному процесі вищої школи забезпечує єдність інформативної та процесуальної сторони навчання, створює умови, в яких майбутні фахівці не тільки розширюють професійний кругозір, але і здобувають практичний досвід через їхню особисту активну участь в професійній діяльності.

Орієнтація навчання на особистість студента і професіографічну модель його майбутньої спеціальності обумовлює необхідність імітаційно-ігрового підходу до організації навчального процесу у вищій педагогічній школі. При здійсненні цього підходу головним є не інформація, а особистісна, продуктивна діяльність учасників ігрової імітації.

Обмін інформацією в ході ігрової імітації є допоміжним середовищем при організації імітаційно-ігрової діяльності студентів.

Характерними ознаками імітаційно-ігрового підходу до навчання є:

- імітаційне моделювання;
- опис ситуацій і типів професійно-педагогічних дій і спілкування;
- проблемний характер педагогічних ситуацій;
- професійна спрямованість ігрових ролей, розподіл їх між учасниками гри з урахуванням їх можливостей, здібностей, підготовленості та професійних установок;
- стан емоційно-позитивної напруги учасників імітаційно-ігрової діяльності;
- пошук різних способів вирішення поставлених задач і імітаційно-ігрових ситуацій;
- різноманітність рішень;
- обговорення підсумків імітаційно-ігрової діяльності;
- чіткість критеріїв по оцінюванню дій студентів в імітаційно-ігровій діяльності.

Названі ознаки накладають певний відбиток і на технологію імітаційно-ігрового навчання. Специфіка цієї технології насамперед полягає в забезпеченні певного емоційного та інтелектуального середовища на навчальних заняттях, атмосфери психологічного комфорту для кожного студента, а саме:

- психологічну захищеність кожного учасника, коли ігрові ролі, які він виконує, не знижують соціального статусу, не викликають почуття професійної безнадійності і дискомфорту;
- перспективу професійного росту, усвідомлення залежності між якістю виконання ігрової ролі й успішністю професійного становлення;

- формування позитивної установки на імітаційно-ігрову діяльність, самостійність, творчість;
- включення студентів у систему відносин, побудованих на педагогічній взаємодії, співробітництві і співтворчості, що забезпечує кожному волю дій, активність та самодіяльність в імітаційно-ігровій ситуації;
- реалізацію рефлексивних і емпатійних процесів, що дозволяють керувати емоційними почуттями і станом учасників імітаційно-ігрової діяльності, виявляти гнучкість, приймати учасників такими, які вони є, не нав'язуючи їм чужого підходу до виконання навчального завдання.
- імітаційно-ігрова технологія покликана здійснювати визначені функції, що відповідають специфіці пізнавальної діяльності студентів і особливості професійно-педагогічної діяльності.

При розробці імітаційно-ігрової технології важливо дотримувати наступні вимоги:

- наочність і простота імітаційно-ігрових форм і методів;
- професійно-педагогічна спрямованість змодельованих ігрових ситуацій у навчальній діяльності;
- оснащення імітаційно-ігрових дій студентів повним комплектом ігрових і рольових атрибутів і засобів;
- використання методичних розробок по програмуванню ролей з метою одержання максимального педагогічного результату;
- спрямованість імітаційно-ігрових методів на досягнення прогнозованих педагогічних задач;
- реалізація в ході використання імітаційно-ігрових способів принципу рольової перспективи;
- зміна навчальної обстановки на психологічно комфортну атмосферу і забезпечення невимушеної атмосфери педагогічного спілкування, співробітництва і співтворчості в системі “викладач – студент”.

Дотримання названих вимог забезпечує такі умови, в яких ігрові відносини в імітованих професійних ситуаціях стимулюють накопичення майбутніми фахівцями досвіду професійної поведінки.

Імітаційно-ігрова технологія орієнтована на створення освітнього продукту з опорою на творчий потенціал особистості студентів та різноманітні форми імітаційно-ігрової діяльності. В сценарії імітаційно-ігрової технології чітко визначаються комунікативні функції її учасників, набір практичних дій і мовних прийомів у конкретній ситуації професійної спрямованості. Тому в основі завдань і вправ, що використовуються в ігровій технології, перевага віддається ігровим ролям, які поєднують у собі організаторські, виконавські, комунікативні й управлінські дії професійної спрямованості.

Ефективність пропонованої технології значно зростає, якщо вона будується з урахуванням принципів імітаційно-ігрового навчання:

- принципу продуктивності, відповідно до якого основою навчання є прогнозований в імітаційно-ігровій ситуації освітній продукт, отриманий у колективному пошуку;
- принципу відкритої комунікації по відношенню до результатів імітаційно-ігрової діяльності;
- принципу відповідності змодельованих ігрових ситуацій формам і методам пізнавальної діяльності студентів;
- принципу пріоритету діяльнісних критеріїв оцінювання результатів імітаційно-ігрового перед інформаційно-пояснювальним навчанням.

Технологія імітаційно-ігрового навчання передбачає залучення студентів у ділові, рольові, імітаційні, управлінські ігри. Активна участь у них сприяє виробленню професійних умінь та розвитку педагогічних здібностей студентів, закріпленню в них соціально обумовленої професійної поведінки. Розмаїтість імітаційно-ігрових форм і методів

активізує позицію студентів у навчальному процесі, стимулює позитивну мотивацію до навчання, забезпечує розвиток творчих, комунікативних, рефлексивних, організаторських умінь майбутніх фахівців. Імітаційно-ігрові форми і методи підготовки майбутніх педагогів дозволяють оптимально врахувати вимоги вчительської професії, створити ситуації, за допомогою яких студенти будуть опановувати мистецтвом швидкого та ефективного вирішення навчально-виховних задач, опановувати педагогічною культурою і творчим стилем педагогічної діяльності.

Імітаційно-ігрова технологія, побудована на принципі рольової перспективи, розглядається як ефективна організація пізнавальної діяльності студентів, мета якої полягає в імітаційному моделюванні педагогічної діяльності і прискоренні формування в них комплексу знань, умінь, навичок, професійно значимих особистісних якостей для оптимального виконання професійних функцій і ефективного рішення навчально-виховних задач.

Імітаційно-ігрова технологія містить у собі великі можливості для професійного самовираження кожного студента з урахуванням його можливостей.